
ПАСПОРТ ПРОФЕСІЇ

ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ

РЕДАКТОР МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ВИДАВЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ
ІНФОРМАЦІЇ

СКОРОЧЕНА ВЕРСІЯ

ПАСПОРТ ПРОФЕСІЇ «РЕДАКТОР МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ВИДАНЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ (ЗМІ)»

Зміст

1. Про проект	4
2. Що таке професійний стандарт	5
3. Опис професії: Редактор мультимедійних видань ЗМІ	6
4. Основна трудова функція професійного стандарту «Редактор мультимедійних видань ЗМІ»: організація та контроль редакційної діяльності	7

1. ПРО ПРОЕКТ

2011 року СКМ у межах програми «Сучасна освіта» ініціювала проект з розробки сучасних професійних стандартів – «паспортів професій». Партнерами проекту виступили Британська Рада, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Конфедерація роботодавців України та аналітичний центр «БЕСТ».

«Паспорти професій» допомагають усунути наявний нині дисбаланс на ринку праці між попитом і пропозицією фахівців, коли знання та навички випускників не відповідають вимогам роботодавця. У них чітко прописано, що повинен знати і вміти фахівець, аби роботодавець був готовий приймати його на роботу, а в самого фахівця при цьому була гідна зарплата та можливість для кар'єрного зростання. Протягом 2011-2012 років профстандарті були розроблені для восьми спеціальностей у трьох галузях: металургія, енергетика і журналістика. На підставі цих «паспортів професій» у 2013 році Міністерство освіти і науки, молоді та спорту сформує нові освітні стандарти, які стануть основою для навчальних програм у 14 пілотних вишах: Національній металургійній академії (Дніпропетровськ), Приазовському державному технічному університеті (Маріуполь), Донецькому національному технічному університеті, Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут», Севастопольському національному університеті ядерної енергії та промисловості, Вінницькому державному технічному університеті, Національному університеті «Києво-Могилянська академія», Маріупольському державному університеті, Львівському національному університеті імені Івана Франка, Запорізькому національному університеті, Таврійському національному університеті ім. В.І. Вернадського, Українському католицькому університеті, Національному гірничому університеті (Дніпропетровськ) і Дніпродзержинському державному технічному університеті. За новими програмами студентів почнуть навчати вже

з осені 2013 року, а викладачі цих ВНЗ пройдуть стажування на підприємствах. У період з червня до грудня 2012 року медійним партнером СКМ у межах висвітлення проекту «паспорт професій» виступив всеукраїнський тижневик «Коментарі», зі сторінок якого кожен українець зміг дізнатися, що таке «професійні стандарти», «галузеві ради» тощо.

Усього в межах проекту було розроблено вісім професійних стандартів:

- інженер конвертерного виробництва
- майстер конвертерного виробництва
- сталевар конвертера
- підручний сталевара конвертера
- інженер-електрик в енергетичній сфері енергопостачальної компанії
- інженер-електромеханік гірничий
- редактор мультимедійних видань ЗМІ
- журналіст мультимедійних видань ЗМІ

2. ЩО ТАКЕ ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ

Професійний стандарт представляє собою опис вимог роботодавця до певної професії і містить перелік знань, вмінь і навичок, якими має володіти фахівець для виконання своїх посадових обов'язків. Цей документ є незамінною складовою для налагодження взаємодії між роботодавцями та системою освіти. Професійні стандарти мають бути основою для розробки освітніх стандартів, методичних матеріалів, програм професійного навчання працівників. Саме в професійному стандарті встановлюються критерії якості підготовки кадрів.

Завдяки профстандарту студенти отримують чітке розуміння того, якими навичками, знаннями та вміннями вони мають володіти, щоб отримати бажану роботу; система освіти – в якому напрямку необхідно навчати студентів для того, щоб вони відповідали вимогам ринку праці, а роботодавець отримує добре підготованих фахівців.

3. ОПИС ПРОФЕСІЇ: РЕДАКТОР МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗМІ

Діяльність сучасного засобу масової інформації – газети, журналу, телевізійного каналу чи -видання – важко уявити без редактора. Поєднуючи в собі творчі та управлінські функції, редактор очолює авторський колектив видання, формує його концепцію, відповідає за позицію на медіаринку та в інформаційному просторі.

Робота редактора мультимедійних видань засобів масової інформації (далі – редактора) тісно пов'язана з обробкою даних і наданням інформаційних послуг. Фактично, йдеться про інформаційне посередництво з дуже широким набором новітніх медіаінструментів, адже часто доводиться працювати одночасно з кількома проектами з різною цільовою аудиторією, перебудовуючись у створенні контенту для телебачення, друкованих засобів масової інформації й Інтернету. Тому така багатозадачність професії вимагає як високого ступеня підготовки фахівця, так і належного його законодавчого захисту. У професійному стандарті описано позицію редактора в національних класифікаторах видів економічної діяльності та професій і подано перелік чинних нормативних актів, що регулюють професійну (трудоу) діяльність.

Професійний стандарт редактора застосовується в освітніх закладах та на галузевому ринку праці. Саме на основі цього документа методисти, викладачі, науковці формуватимуть навчальні плани з підготовки кадрів та підвищення їхньої конкурентоспроможності. І саме професійний стандарт допоможе працедавцеві встановити чіткі критерії відбору претендента на посаду редактора. Вимоги до його освітньо-кваліфікаційного рівня та професійних компетенцій виписані у картці виду трудової (професійної) діяльності.

За професійним стандартом, редактор виконує такі основні функції:

- організовує і контролює редакційну діяльність;
- бере участь у створенні інфографіки;
- підбирає і навчає персонал;
- контролює текстове наповнення сайту, якість інформаційних продуктів та відповідності контенту різним платформам видання;
- обирає теми, жанри і стилі підготовки матеріалів з огляду максимальної ефективності подання інформації;
- планує роботу відділу, редакції;
- веде базовий бюджет роботи відділу чи редакції.

Звісно, такий широкий спектр основних трудових функцій вимагає від редактора не лише першокласних фізичних якостей (як-от добра координація рухів, швидкість реакції, добрі зір і слух), а й набору здібностей, які ми нижче називатимемо необхідними компетенціями. З'ясувати природу професійно-нормативної, професійно-виробничої, управлінської, працезохоронної, соціальної та особистісної компетенцій автори професійного стандарту пропонують системою оцінювання відповідних умінь і навичок, знань і розуміння.

4. ОСНОВНА ТРУДОВА ФУНКЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ «РЕДАКТОР МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ВИДАНЬ ЗМІ»: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ РЕДАКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Як уже згадувалося, професійна діяльність редактора пов'язана з медіасередовищем. Проте стрімкий розвиток комунікаційних технологій сьогодні дедалі частіше спонукає до частих змін форми інформаційних продуктів, успішність яких на ринку залежатиме від якості. Тому перше, що вимагається від редактора – ініціативність і вміння організувати себе, редакційний та авторський колективи на творчу роботу зі створення мультимедійних продуктів найкращих зразків.

Окрім здатності управляти організаційною та творчою роботою, від редактора також вимагається уміння бачити мультимедійний продукт загалом: від розробки й чіткого виконання показників бізнес-плану та кошторису до дотримання вимог редакційної політики й загальної концепції видання. Адже чіткий, продуманий до дрібниць план робіт – це половина успіху проекту. На редакторів також лежить відповідальність за договірний і редакційний портфелі, наповнення яких напряму пов'язане із якісним і своєчасним випуском видання.

Зрозуміло, що немалу роль при цьому відіграють особистісні якості редактора: висока уважність, зібраність, відповідальність, працездатність, рішучість, оперативність реакції на нестандартну ситуацію, здібності до аналізу, синтезу, порівняння, зіставлення, систематизації, адаптації до нових ситуацій. На висоті мають бути також організаторські й комунікативні здатності, адже слід постійно перебувати у взаємодії зі своїм творчим колективом, вести переговори з партнерами щодо нових проектів і розробляти комплексні рішення.

За редактором також закріплений обов'язок добирати авторів для свого видання, рецензентів, журналістів та інших фахівців. Хтось із них стане впізнаваним завдяки циклу репортажів чи резонансних розслідувань, інший здобуде визнання авторськими проектами. Третій виросте у блискучого публіциста. Разом чи поодиночі, вони з часом створюють публічне обличчя телеканалу, радіостанції, інтернет-видання, газети чи журналу. Однак ключові його риси, інтонація поглядів і мовлення здебільшого будуть сформовані редактором. На розгляді його компетенцій – як суто професійних, так і управлінських та особистісних – ми детальніше зупинимось нижче.

4.1. УЧАСТЬ У СТВОРЕННІ ІНФОГРАФІКИ

Сьогодні важко уявити собі видання, яке не намагалося б передавати складний інформаційний зміст простими для розуміння словами й супроводжувати його пояснюючим зображеннями, особливо на телебаченні та в інтернет-виданнях. Власне, успішно скористатися з можливостей інфографіки вдалося небагатьом виданням. Це не лише допомогло їм закритися у вигідних нішах медіаринку, а й зайвий раз підтвердило перспективність застосування інструментів візуалізації та інфографіки в мультимедійних виданнях. Тож від редактора вимагається організувати й чітко координувати роботу творчого колективу не тільки на копіювання найкращих зразків інфографіки. Вчасна реакція на зміни в інформаційному полі, комунікабельність і наполегливість при отриманні інформаційного контенту для подальшого його використання в інфографіці сприятиме виробленню власного стилю, "фірмової" інфографіки видання. Цього, до речі, прагнуть усі медіа. На рівні професійно-нормативної компетенції, редактор повинен уміти використовувати комплексну інформацію, необхідну для створення карикатур, діаграм, ілюстрацій, емблем, простих малюнків тощо. Фактично, ідея "як усе це подати" має бути для нього цікавою інтелектуальною розминкою, а не випробуванням. При цьому редактор має знати, як працювати з векторною, растровою та 3D-графікою, як створювати анімацію й обробляти відеоконтент, орієнтуватися у новинах із певної сфери й стилістично грамотно викладати інформацію. Цього зазвичай навчають, але межі вдосконалення кожен встановлює собі сам.

Професійно-виробнича компетенція редактора вимагає уміння використовувати різні мультимедійні технології та програми для створення інфографіки. Адже часом навіть блискуча на перший погляд ідея вимагає редагування й удосконалення після колективного обговорення. Важливу роль при цьому відіграють обізнаність редактора з видами, формами інфографіки та основами веб-дизайну – це ж має бути розмова професіоналів.

Уміння чітко координувати роботу творчого колективу проявляється в управлінській компетенції редактора. Звісно ж, без розуміння особливостей роботи в колективі та його управління тут не обійтися.

Зміни в інформаційному полі, особливо в країні молоді демократії чи з нестабільною економічною системою, часто можуть впливати на рейтинг мультимедійного видання. Тому вміння редактора вчасно реагувати на ці зміни формують його працезохоронну (екологічну) компетенцію. Знання з риторики, етики та психології спілкування допомагають редакторів реалізувати свою соціальну компетенцію, а навички аналітичного мислення – особистісну.

4.2. ПІДБІР І НАВЧАННЯ АВТОРІВ, РЕЦЕНЗЕНТІВ, ЖУРНАЛІСТІВ ТА ІНШИХ ФАХІВЦІВ

Рівень автоматизації сучасного медіавиробництва відчутно зріс, проте ніщо не замінить ключовий чинник життєдіяльності редакційного колективу – взаємини між колегами і підлеглими. Професія медійника передбачає ризики. Робоче місце не завжди може бути облаштоване за останнім словом науково-технічного прогресу. Ба більше – часто доводиться працювати у несприятливих, із прямою загрозою життю умовах. Це накладає на редактора відповідальність за здоров'я своїх підлеглих. З іншого боку, редакторів слід розбиратися у тонкощах психології та конфліктології в колективі, який він очолює. Уміння розгледіти у кожному конкретному працівнику чи у претендентові на посаду відповідну профільність роботи над мультимедійною продукцією визначає професійно-нормативну компетенцію редактора. Для реалізації проєктів йому знадобиться вміння планувати, організовувати та контролювати роботу за планом і графіком, а також знання про очікувану поведінку, цінності та освіту потенційних працівників і партнерів. Основи психології та конфліктології, принципи планування й фінансового управління організаціями допоможуть редакторів реалізувати свою професій-

но-виробничу компетенцію. Без цих знань годі ставити завдання перед персоналом або ж мотивувати його підвищити свій кваліфікаційний рівень. Робота в редакції пов'язана зі значним психологічним навантаженням, тому поява конфліктних ситуацій на робочому місці – звична справа. Розуміння цього, а також уміння аналізувати проблеми взаємодії журналістів, операторів та інших фахівців є запорукою реалізації управлінської компетенції. При цьому редакторів не слід забувати про норми навантаження на працівників й використання їхнього трудового потенціалу. Від уміння точно оцінювати й обґрунтовувати трудомісткість та терміни проведення аналітичних робіт залежить не лише працезохоронна компетенція редактора, а й розміри гонорарів його авторів. Уміння редактора використовувати методи підбору персоналу та знання у сфері кадровології, психології й управління людськими колективами сприяє реалізації соціальної компетенції. На рівні особистісної компетенції редактор повинен володіти навичкою витримки та стресостійкості. Іншими словами, самоконтроль і ще раз самоконтроль.

4.3. КОНТРОЛЬ ЗА ТЕКСТОВИМ НАПОВНЕННЯМ САЙТУ, ПОСТІЙНИМ ОНОВЛЕННЯМ ІНФОРМАЦІЇ

У своїй повсякденній діяльності редакторів доводиться оперувати великою кількістю інформації. Будь-яке видання, відповідно до свого профілю, потребує належного національно-патріотичного, науково-технічного, культурного, професійного рівня. Тому редакторів слід оперативно розбиратися у перебігу суспільно-політичних подій, знатися на сучасних досягненнях у сфері науки, техніки, культури, мистецтва, аби його видання трималося, як-то кажуть, на гребені інформаційних хвиль. Особливої уваги вимагають веб-вузли та веб-портали, пов'язані з головним медіапродуктом. Аби вони не втрачали своєї актуальності, редакторів належить контролювати постійне оновлення інформації. Для цього йому слід володіти кількома важливими компетенціями. Наприклад, професійно-нормативною. Ре-

дактор повинен і сам уміти, й інших навчити, як працювати із зовнішніми і внутрішніми джерелами інформації, відбирати її для розміщення на сайті та спільно з іншими авторами статей і матеріалів розвивати медіаресурс. Звісно, без глибокої обізнаності про специфіку і тематику сайту, його цілі і завдання редакторів не обійтися, але не слід нехтувати й основами форматування з використанням HTML. Досвідчений редактор – це насамперед досвідчений користувач ПК і мережі Інтернет.

Значно більше знань принципів управління контентом за допомогою XML і WEB-технології доведеться застосувати редактору для наповнення розділів сайту відповідною інформацією та її оновлення, як цього вимагає професійно-виробнича компетенція. Тут у нагоді йому стануть уміння структурувати й називати рубрики (розділи) сайту, добирати джерела інформації й адаптувати матеріали з них до використання в мережі Інтернет. Звісно, тут не обійтися без знання іноземних мов, бодай англійської на достатньому для роботи рівні (читання та переклад). Управлінська компетенція також змушує редактора розуміти особливості взаємодії з колегами, які не входять до штату організації, щоби оновлювати розділи сайту й за рахунок матеріалів нових авторів. Зрештою, щоби домогтися від персоналу якісного виконання функціональних і посадових обов'язків, редакторів слід оперувати знаннями основ трудового законодавства в межах своєї соціальної компетенції. А навички чітко дотримуватися субординації ще більше посилять позиції особистісної компетенції редактора в колективі.

4.4. ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ ВІДДІЛУ, РЕДАКЦІЇ

Від правильного планування роботи підлеглих журналістів залежить дотримання дедлайнів щодо верстання матеріалів, виходу в ефір. Стосовно онлайн-видань, де немає дедлайнів, а виграє той, хто перший подав ексклюзивну і якісну інформацію, навички планування роботи відділу чи редакції набувають особливо високої ваги. Редактор має знати сильні сторони

кожного зі своїх підлеглих, їхнє вміння працювати в умовах цейтноту, вміти спланувати роботу журналістів, виходячи з логістичних особливостей як роботи редакції, так і подій, що відбуваються. Редакторів необхідно вміти координувати власну роботу з колегами інших видань холдингу, аби на одну й ту саму подію не відряджати кількох журналістів. Також редакторів необхідно розбиратися у новинному контенті, в якому він перебуває, аби правильно ранжувати важливість подій, що будуть висвітлюватися редакцією. Для цього йому слід володіти кількома важливими компетенціями.

4.5. ВЕДЕННЯ БАЗОВОГО БЮДЖЕТУ РОБОТИ ВІДДІЛУ ЧИ РЕДАКЦІЇ

Ефективна робота редакції чи відділу неможлива без правильного бюджетного процесу. Історія вітчизняної журналістики знає чимало прикладів, коли видання припиняли вихід якісного і популярного продукту через невідповідність витрат на його виробництво тим доходам, які він приносив. Завдання редактора – вміти правильно зіставити витрати на виробництво того чи іншого контенту з його редакційною цінністю. Вміти таким чином спланувати роботу відділу та редакції, аби його співробітники не відчували браку необхідного технічного забезпечення їхньої роботи і, одночасно, не створювати штучний надлишок засобів журналістської праці. Вчасно формулювати і подавати головному редактору вимоги щодо набору нових штатних одиниць, технічного забезпечення роботи відділу чи редакції. Редактор повинен стежити за дотриманням встановлених у редакції норм і правил щодо кількості матеріалів або кількості знаків у статтях підлеглих журналістів (залежно від правил редакції).

РОЗРОБНИКИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ

Розробка професійного стандарту - складна справа, яка вимагає глибокого розуміння професії, а також володіння теоретичними та практичними знаннями по спеціальності. Компанія СКМ і партнери проекту висловлюють подяку всім, хто з боку роботодавців брав участь у розробці паспортів професій:

1. Олександр Власенко, керівник групи з розробки професійних стандартів за напрямком «Журналістика», керівник проектів за напрямком «Освіта» Благодійного фонду «Розвиток України»
2. Михайлина Скорик, головний редактор сайту Tochka.Net
3. Ольга Клипкова, перший заступник головного редактора порталу Tochka.Net
4. Михайло Ганницький, директор компанії «1+1 Інтернет», шеф-редактор інформаційного агентства УНІАН
5. Ольга Власенко, в.о. головного редактора сайту Segodnya.Ua
6. Ігор Золотаревський, директор департаменту інформаційного мовлення «ТРК Україна»
7. Вадим Мекертичев, заступник директора департаменту інформаційного мовлення «ТРК Україна»
8. Уляна Кондратенко, головний редактор сайту TSN.Ua
9. Дмитро Крапивенко, редактор журналу «Український тиждень»
10. Ніна Кур'ята, головний редактор служби «ВВС Україна»
11. Павло Солодько, редактор сайту «Історична правда»
12. Денис Безлюдько, директор з розвитку ІА «Українські новини»
13. Іван Федоров, керівник проекту Natali.Ua (онлайн-версії журналу «Наталі»)
14. Марія Шамота, кореспондент видання «Kyiv Post»
15. Діана Єременко, кореспондент сайту Tochka.Net

16. Світлана Крюкова, заступник головного редактора видання «Експерт-Україна»
17. Ярослава Наумова, директор сайту «Медіабізнес»
18. Антон Онуфрієнко, кореспондент видання «Коммерсант-Україна»
19. Ольга Семак, кореспондент телеканалу СТБ
20. Антон Підлуцький, головний редактор сайту «РБК-Україна»
21. Азад Сафаров, кореспондент 5 каналу
22. Олена Синицина, кореспондент видання «Коммерсант-Україна»
23. Сергій Андрушко, спеціальний кореспондент телеканалу СТБ
24. Катерина Венжик, головний редактор видання «Дело»
25. Дмитро Горюнов, головний редактор видання «Экономические известия»
26. Таїсія Герасимова, кореспондент сайту Tochka.Net
27. Олена Губар, кореспондент видання «Коммерсант-Україна»
28. Тетяна Коваленко, кореспондент телеканалу «1+1»
29. Тетяна Козак, редактор блогів сайту Korrespondent.Net
30. Дарія Куренкова, кореспондент видання «Дело»
31. Євгенія Продаєва, кореспондент сайту «Телекритика»
32. Олександра Мошинська, кореспондент сайту Glavred.Info
33. Анастасія Рінгіс, кореспондент журналу «Фокус»
34. Галина Титиш, головний редактор сайту «Українська правда. Життя»

Усі посади та місяця роботи подані на момент розробки професійних стандартів.

www.scm.com.ua
www.bestuniversities.com.ua